

հմուտ պատերազմի... հունաց երկիրն մահադարձամի օր աուր սաստկանայ աժմն ամենայն
ելք հունաց քոցեալ է: (Պ. Դաւիթ Յովաննիսեան առ [քահանայ որ Մխարանդեան, քերեւ իր
քահանայ եղբոր] յամիկ 1739 մայիսի 31, [Լիւքսեմպուրկ]): [Կը գրէ առանձին նամակ մ'ալ առ
Մխիթար յամիկ 1739 յուլիսի Գ. ձիշո միւսնոյն բաները]:

կգ.

Նաև բոլոր հայք և քաղաքս և ես իսկ փութամք ելանել աստի, եթէ գտանեմք զճար. երեք
օր է որ տաճիկն պ[ա]շարեալ է, նաւերն սոցա փախեալ ի ներքս կոյս, կարմունջք բարձին, զօրքն
սոցա այսօր անյայտ եղև. ժամ առ ժամ տաճիկն զօրանայ տեղ կաշնու և զթօփս դնէ. ի քաղաքիս
այսմիկ ամենեցունց զոյն երեսաց կորեալ, և սիրաք անկեալ, տեսէք զկացութիւն քաղաքիս, տա-
կաւին ի մէջ քաղաքիս գունտ հրացանի ոչ անկեալ, բազմութիւն տաճկաց մեծ ահարկութիւն
պատճառէ: (Հ. Միք. Սեր. առ Մխիթար, յամիկ 1739 յուլիսի 28, ի Պէկրատ):

կդ.

Կէս սէնէթ Բէլլըդատու յառաջն տաճիկն չատըրով անթիւ բազմութեամբ նստեալ է. նշանն
նոցա այնպէս երևի թէ պաշարելոց են քաղաքս: Քանզի թօփ դրեր են տեղիս նաւերուն հետ պա-
տերազմին. ու այլ պատրաստութիւն ունին ու բերն ներ սոցա ղուժպարայ նետեն: (Հ. Յակոբ
[Երզրուճեցի] առ Մխիթար. յամիկ [1739]. [Պէկրատ]):

կե.

Յորեկ և գիշեր լացի և ողբի մէջ էի, զի ներ բնակարանն մեր սասանէինք. երբեմն թօփին
զուլուլան որոտալով անցանէր, երբեմն տանն վրայէն երբեմն քովէն. եկեղեցին նմանապէս պատա-
րագի ժամանակ... ոմանց թևն տարաւ և ոմանց զլուխն. դարձեալ ժողովուրդն բոլոր մնացին
տեղս և փոքրաւորն, զի քաղաքապետն ոչ թողու... աստուած կենդանութիւն պարգևէ ճանէզիզ
սպային զի տարաւ ի տուն իւր, մին առանցին օտայ տուալ յուսադրելով զիս. մերձ տան սորա
եկեղեցին մատուցանեմ զպատարագն, զի սակաւ ինչ հեռի է թօփն ի տանէ սորա: Եւ ժողովուրդն
միթարեցան, զի հասարակն խոստովանեցան և առին զսրբութիւն... Դարձեալ լսեցինք զլուր
իմն բարի, թէ քրիստոնէից զօրքն մեծ յաղթութիւն արարեալ են ընդդէմ տաճկաց, քաղաքէս մին
ղօնախ հեռի. բայց աստ եղեալ զօրքն տաճկաց պատերազմին ընդ սոցա. անդադար ջանան զբերթն
առնելոյ... բազումք մեռան ներ քաղաքիս, զի թօփն հասարակ անկանի ուր ուրեք: (Հ. Յակոբ
առ Մխիթար, յամիկ 1739 Օգոստոսի 1. [Պէկրատ]):

կզ.

Վասն Պէլկուատին մինչև ցայժմ ոչ եղև լուեալ մեր թէ տաճկունք մտեալք եղեն ի նա, այլ
թէ ևս ի վարիչն ոչ գտանին. ի նոյնմբերի եղև այս ինչ, զի թագաւորականք նաւքն եկին ի ճերմակ
ծովէն, որոց մինն սկսաւ այրիլ, և ի այրիլն նաւուն այրեցաւ և պարան երկաթին, և այրելով
նաւն գնացեալ առաջի տան Սերքիս պալուն, ուր հրացանք գոլով լիք պարպեցեալք են, և նաւն
շարժեցեալ յուժէ նոցա գնացեալ խռեցաւ ի այա դաբուն, ուր ինքն բոլոր այրեցաւ և անտի մինչ
ի եէնի դաբու ամենայն տունք այրեցան, ուր և տունն սէտէֆճի գրիգորի այրեցաւ: (Հ. Պողոս
վարդապետ առ Մխիթար, յամիկ 1739 դեկտ. 9. [Պոլիս]):